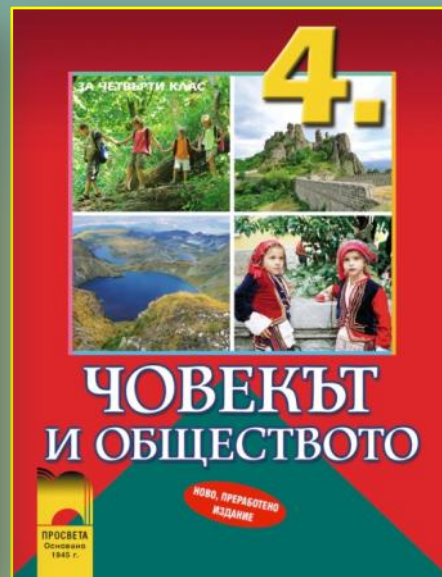
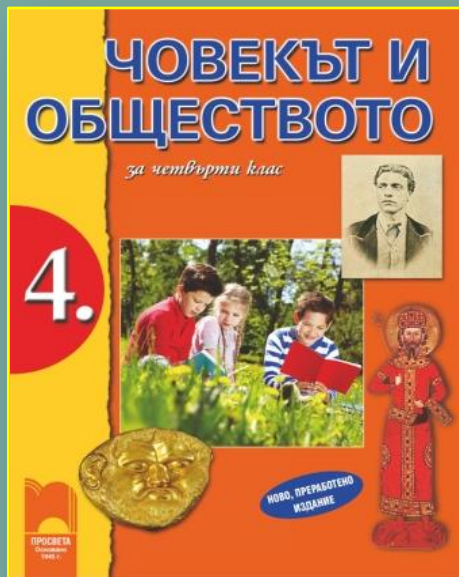

За учебната 2015/2016 г. обновени учебни комплекти

ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО ЗА 4. КЛАС НА ИЗДАТЕЛСТВО „ПРОСВЕТА“

Автори:
Мария Радева,
Мария Манева

Одобрен със
заповед
№ РД 09 1830/
21.11.2014 г.
на министъра на
образованието
и науката.

Автори:
Сия Стоянова,
Лилия Манева

Одобрен със
заповед
№ РД 09 1829/
21.11.2014 г.
на министъра на
образованието
и науката.

+ безплатен електронен учебник и полезни бонуси за вашата работа

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИ КОМПЛЕКТИ ПО ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО ЗА 4. КЛАС

- ✓ Олекотени и балансирани
- ✓ Отлично онагледени
- ✓ С ефективна методика
- ✓ С акцент върху проектната дейност

*Преработени според
препоръките на водещи
учители и експерти, на
родители и общественици*

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИЦИ: ОЛЕКОТЕНИ И БАЛАНСИРАНИ

- ✓ Избегнати трудни понятия и редакция на текстове
- ✓ Обновени рубрики за допълнителна информация
- ✓ Нови задачи за проучване и учебни проекти
- ✓ Актуализирани данни за Европейския съюз
- ✓ Достъпни уроци за преговор с игрови елементи
- ✓ Нови цветни снимки на обекти и паметници

Повече за...

- Исус Христос е изрекъл златното правило за човечност: „Както искате да постъпват с вас хората, тъй и вие постъпвайте с тях“.
- Библията се състои от Стар завет, написан на еврейски език преди 3000 години, и Нов завет, написан през I в. на гръцки език. Преведена е на почти всички човешки езици. Първият превод на старобългарски език е на светите братя Кирил и Методий.
- Хан Кубрат, владетелят на „Старата велика България“, живял дълго в Константинопол.

- Св. Кирил направил първия превод на Библията от гръцки на славянски език.
- В края на XX в. папа Йоан Павел II обяви св. св. Кирил и Методий за покровители на Европа.
- Княз Борис I, Кирил и Методий и техните ученици са обявени от църквата за светци.
- Смята се, че азбуката, която използваме днес – кирилицата, е създадена от св. Климент в България.
- Днес на кирилица пишат около 260 милиона души в Европа и Азия. С приемането на България в Европейския съюз (2007 г.) българската азбука стана третата официална писменост на обединена Европа, наред с латинската и гръцката.

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИЦИ: С ПО-МАЛЪК ОБЕМ

- ✓ Две теми за нови знания по-малко и в двата учебника
- ✓ Балансирано разпределение на темите по раздели
- ✓ Обновени и олекотени теми за преговор и обобщение
- ✓ Нови, по-кратки приложения в учебника на С. Стоянова

Съдържание	
КАКВО ЗНАЯТ ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО ОТ 3. КЛАС / 6	16. ПРЕГОВАРИМ, ОБЯСНЯВАМ, ПРАВЯ ИЗВОДИ / 42
1. БЪЛГАРИЯ – СТРАНА НА СВЕТОВЕН КРЪСТОПЪТ / 10	IV БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ
II ПРИРОДНИ ОБЛАСТИ В БЪЛГАРИЯ	17. КЪМ ПРОСВЕЩЕНИЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ / 44
2. ДУНАВСКАТА РАВИНА – ПАРК СЕВЕРНАТА ПРИРОДНА ОБЛАСТ НА БЪЛГАРИЯ / 14	18. БЪЛГАРСКАТА ЕКСКАРХИЯ – ЦЪРКВА НА ОБЕДИНЕНИТЕ БЪЛГАРИ / 46
3. СТАРОПЛАНИНСКАТА ОБЛАСТ – УБЕЖИЩЕ НА ДИВАЛА ПРИРОДА / 16	19. ЗА СВОБОДАТА НА БЪЛГАРИЯ / 48
4. ПРЕХОДНАТА ОБЛАСТ – МОЗАЙКА ОТ ВОДЕТА, ПЛАНИНИ И ПУЩИНИ / 18	V СПОКОША БЪЛГАРИЯ (XIX – НАЧАЛОТО НА ХХI в.)
5. РИДО-РОДОЙСКАТА ОБЛАСТ – ЦАРСТВО НА ВИСОКИТЕ ПЛАНИНИ / 20	20. КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ / 50
6. БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРСКО КРАЙБРЕЖИЕ – БЕЩЕНО ПРИРОДНО БОГАТСТВО / 22	21. СЪЕДИНЕНИЕТО ПРАВИ СЕДАТА / 52
7. ПРЕГОВАРИМ, ОБЯСНЯВАМ, ПРАВЯ ИЗВОДИ / 24	22. БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ХХ – НАЧАЛОТО НА ХХI в. / 54
III НАСЛЕДСТВО НА ДРЕВНИТЕ ЦИВИЛИЗАЦИИ	23. БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО И КУЛТУРА (XX – НАЧАЛОТО НА ХХI в.) / 56
8. БЪЛГАРИЯ – ЗЕМЯ НА ДРЕВНИ ЦИВИЛИЗАЦИИ / 26	24. ПРЕГОВАРИМ, ОБЯСНЯВАМ, ПРАВЯ ИЗВОДИ / 58
9. РИМ И НОВИТЕ НАРОДИ В ЕВРОПА / 28	VI БЪЛГАРИЯ – ЧАСТ ОТ ЕВРОПА И СВЕТА
IV БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ СРЕДНИТЕ ВЕКОВЕ	25. ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ – ОБЩНОСТ НА РАВНОПРАВНИ ДЪРЖАВИ И ГРАЖДАНИ / 60
10. ЕЗИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ (VII – СРЕДАТА НА IX в.) / 30	26. БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ / 62
11. БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКАТА ХРИСТИЯНСКА ОБЩНОСТ (IX – X в.) / 32	27. ТЪРГОВИЯТА И ТУРИЗМЪТ СЪБИЖАВАТ БЪЛГАРИЯ СЪС СВЕТА / 64
12. БЪЛГАРИЯ МЕЖДУ ВИЗАНТИЯ И ЗАПАДНА ЕВРОПА (X – XIII в.) / 34	28. ПРЕГОВАРИМ, ОБЯСНЯВАМ, ПРАВЯ ИЗВОДИ / 66
13. БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ XIV в. / 36	29. КАКВО ЗНАЯТ ПО ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО В КРАЯ НА 4. КЛАС / 68
14. БЪЛГАРИТЕ В ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ / 38	ПРИЛОЖЕНИЕ
15. БЪЛГАРИЯ НА ДУХА / 40	ГОЛЕМИ ГРАДОВЕ В БЪЛГАРИЯ / 73
	БЪЛГАРИЯ В МИНАЛОТО, НАСТОЯЩЕТО И БЪЩЕЩЕТО / 77

Съдържание	
10. Българските църкви през XIV в.	40
11. Българите в Османската империя през XV – XVII в.	42
12. Българите през Османското владичество (обобщение)	44
БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ	
13. Българското възрождение в Европа	46
14. Българските епископи	48
15. Движение за българска урбанизация	50
16. Освобождението на България	52
17. Българското възрождение (обобщение)	54
СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПА И СВЕТА	
18. Княжество България	56
19. Царство България	58
20. Конституционното управление	60
21. Република България (през XX – началото на ХХI в.)	62
22. България – страна от Европейския съюз	64
23. Крайче на България с Европа и света	66
24. Обединена България (през XIX – началото на ХХI в.) (обобщение)	68
КАКВО ЗНАЯТ И МЕКА ПО ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО В 4. КЛАС	70
ПРИЛОЖЕНИЕ	
Застава на турците в България	74
Най-малките градове в природните области	76
Културни забележителности на България	78

Ви дават повече време за упражнение, преговор или подготовка за националното външно оценяване.

УЧЕБНИКЪТ НА М. РАДЕВА: **НОВИ ТЕМИ ЗА ПРЕГОВОР**

КАКВО ЗНАЯ ПО ЧОВЕКЪТ И ОБЩЕСТВОТО ОТ 3. КЛАС

- 1 Какви групи от обществото се виждат на снимките? Кои е най-малката от тях?

- 2 Кои са символите на нашата държава? Върху кой от тях четем изречението: „Съединението прави силата“?

- 3 Кои са главните носещи на света? Покажи ги върху картата на България.

- 4 С кой условен знак на картата се обозначават планините на България?

- 5 С какъв мит се идентифицират планините на картата? Покажи върху природната карта на България (с. 12–13) в коя част се намират най-високите планини: Рила, Пирин, Стара планина, Родопи.

- 1 Равнините, нивните и полетата са най-плодородните земи в България. Какви земеделски растения се отглеждат в тях?

- 2 Докажи усещането си.
• Единствената плователа река в България е (...).
• Най-дългата река в България е (...).
• Най-плодородната река в България е (...).
- 3 Кои от растенията на снимките се срещат много рядко в България и се изкуствено отглеждат?

- 4 За какви трудови дейности има условия на Черноморското крайбрежие?

- 5 Назви професиите на хората, които отглеждат земеделски растения и животни.

- 6 При преработването на въздушните богатства се използва много оръдия, които замърсяват въздуха, водите, почвите. Какво трябва да се прави, за да се опази красивата природа на България?

ПРИРОДНИ ОБЛАСТИ В БЪЛГАРИЯ

1 ПРЕГОВАРИМ, ОБЯСНЯВАМ, ПРАВЯ ИЗВОДИ

1 Открий за всяка дума от първата колона определението ѝ от втората колона. Назовай ги.

винитивен	• заливните в планината, удобно за преминаване
речна долина	• защитено от закона място с редки растения, животни или паметници на културата
проект	• река, която се влива в друга река
притока	• много голяма част от сушата на Земята
резерват	• издълбана форма на повърхността, образувана от русителната дейност на речната вода

2 Назовай за тези обекти! Обясни с едно изречение.
• Еуропа → Розовата долина → Балкански полуостров → Горнооризиска низина → Черно море → Океан → р. Дунав → „Русенски Лок“ → Пирин → Панагюрище → „Балбали“

3 Опитай си вкус! Дунавската равнина. Президиална област или Балгарското черноморско крайбрежие, като животно узаконявай на с. 15.

4 Разгледай снимките. С коишто на картата вочени в кои природни области се намират тези обекти.

Европейска Сребица *Куршум „Албона“*

Резерватна долина *Град Думича*

Рисковата планина

5 Ориентирай ли се по картата? Прочети последвалата природните области в България. За всяка област назови броята от картата, които се отнасят за нея.

- Дунавската равнина
- Старопланинска област
- Пречкинска област
- Рило-Родопска област
- Балгарско черноморско крайбрежие

6 Прочети текста, като използваш усещане от прочетеното. Преведи го с допълнението в тетрадката си и го завоими.

- България е разположена в (...) Еуропа и в източната част на (...) полуостров.
- Дунавската равнина е най-обширната (...) област. Най-източната ѝ част – (...), е притока на България.
- Североизточната област се простира от западната граница до (...) на изток. В нея естествената преработка е (...) (...).
- Пречкинска областта прелива на запада от (...) (...) и планини. В нея се намират столицата (...) Прочети за полетата с розови пасажисти, прародител (...) (...).
- В Рило-Родопската област се намират най-високите планини на България – (...) и (...). Непокорими е красотата на кристалночистите им (...) (...) реки, рудите са основния богатства на най-обширната ѝ планина – (...).
- Балгарското черноморско крайбрежие е аркадата с високите си (...). Край тях са изградени (...) комплекси. Стоят от всички континенти се разпират в (...) Варна и Бургас.

- ✓ По-малко, но по-достъпни, интересни и разнообразни задачи
- ✓ Задачи за прилагане на знанията в нови ситуации и игри
- ✓ Работа с изображения като източник на информация

Ви дават възможност да осъществите приемственост и всяко дете да прояви способностите си и да усвои трайни знания.

УЧЕБНИКЪТ НА С. СТОЯНОВА: НОВ НАЧАЛЕН ПРЕГОВОР

6

Какво знаем и мога да правим и обществото от 3. клас

Релеф и природна карта
Преземат заглавието и, на да разберат къде е създадено.

- Различават и проучват условните знаци.
- Споредните променливи на картата.
- Описват обектите по правилата.

Описват планина
Посочват построяването:

- къде се намира планината
- каква е височината и (висока, ниска)
- каква е посоката на посоките
- каква са билата и (веси, забонци)
- кой река извира от нея
- кой река извира от нея
- кой са трудовите дейности на картата

Описват равнинна земя
Посочват построяването:

- в каква част на България и разположена е от кои природни обекти и сградни
- каква е почвата и
- кой река протича през нея
- кой са трудовите дейности на картата

Новите думи в 3. клас
карта – точно реалистично изображение на земната повърхност

условни знаци – малки рисунки, с помощта на които всяка карта се изобразяват градини, селения, пътища, природни богатства и др.

повърхнини – неравностите по земната повърхност, които образуват различни форми

Босна равнина – обширна ниска земя без голяма разликата във височината

планина – обширна ниска и равна земя с височина до 200 метра

планина – висока, изпъкнала част от земната повърхност

река – постоянни водни поток, който тече в издължена от него форма

кавер – гребнати форми на повърхността, запълнени с вода

море – голямо планинско на повърхността, запълнено със солена вода

поява – най-горният релефен обект на земната повърхност

електроенергия – използва се за осветление, отопление, задвижване на машини

ферма – предназначена за отглеждане на селскостопански растения и животни за пазара

пастъриса – млечна и месопродукция – натурална, получена при преработката на мляко

пречиствателна станция – инсталация за пречистване на отпадъчни води

Описват по картата границите на България и определят къде минават – по суша или по вода.

Като използват правилата на с. 6, пишат по картата:

- Дунавската равнина, Гермоградската планина, Софийското поле
- Резка, Родопите, Стара планина, Витоша
- река Марица, река Струма.

Къде се срещат растените и животните в равнините, край водните басейни? Кои от тях са занаяти?

Кои са и къде най-често се извършват трудовите дейности от символите?

Описват по картата границите на България. Кой символ не е използван?

Какво се изобразява на картата с тези условни знаци?

С кои цвятете са изобразени на картата: Стари виланици, Дунавската равнина, Черна мурта?

7

Назива кои песни на света показва всяка от стрелките на картата.

Зависа от символите с различен цвят?

Прочетете по картата границите на България и определете къде минават – по суша или по вода.

Какво е най-важното в България? Допълняват устно.

Най-високата ниска планина е ...
Най-голямата равнина е ...
Ивица в най-...
Най-обширната Дунавска равнина е ...
Средна планина в най-...
Мурта в най-...
Най-обширна, ниска и равна е ...

Къде се срещат растените и животните в равнините, край водните басейни? Кои от тях са занаяти?

Кои са и къде най-често се извършват трудовите дейности от символите?

8

Разказват за събития от миналото
в Киди и кои (тези, страни) е станало.
в Киди се е случило ...
Кой то в миналото (участвал в него).
в Киди в началото на България.

Описват бележите българци
в Киди (византия), изписват: ...
позитив, творчество, ...
в Киди (през кой век, период) и живот.
в Киди (като в началото на ...)
в Киди (доказване на ...)
в Киди (доказване на ...)

Новите думи в 3. клас
държавка – обединение на хора на обща територия с единно управление

варявски царски род – род, от който произлизат българските царе

светско училище – отделно от църковното училище, което дава знание за професията и обществото

бунт – въоръжено надигане срещу властта

граждански права – правата на всеки човек свободно да изказва мнението си, да дава правата и службите; също дава за гражданските думи

светски – човек, който живее и бил посветен на Бог и вярата; пример за светските думи

мисел – мисъл обект на Мисъл, на Божествения мисел и светлите

Внимателно! Вписват в учебника си изписани в римски цифри. Ако се затрудни, погледни справката тук.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI

Разказват за най-старите жители на днешните български земи – траките: начин на живот, нравяване, културно наследство.

Как била основана България по р. Дунав в края на VII в.?

Ориентиранте се във времето

в Море за изминалото време си ...
1 десетилетие = 10 години
1 век (столетие) = 100 години
в Втори век започва в първо ...
започва със славянско ...
в Страната първа и легендарна ...
в рождението на Мисл Христос ...
в Българите забелязват ...
вдому нийни на времето.

Описват културна забележителност

в Киди (като на старата, солган) се ...
в Киди (като в началото на ...)
в Киди (като в началото на ...)
в Киди (като в началото на ...)
в Киди (като в началото на ...)

С какви събития свързват главните от линията на времето? Какво значи за тях?

800 г.	1000 г.	1180 г.	1396 г.	1878 г.	1944 г.
--------	---------	---------	---------	---------	---------

Кои са познатите културни забележителности? Опишат ги по правилата.

Преземат възрождените илюстри български владетели.

Кои са старите селища на България по времето на: цар Аспарух, цар Симеон Велики, цар Савайн, цар Иван Асен II?

Разказват по описаните български бунтове.

автори на „История славянобългарска“

основатели на Габровското светско училище

опити на „Рибна букур“

Опишат как българите постигнали освобождението си от османска власт по следния начин:

- Албостата на свободата.
- Албостата излягане.
- Освобождението на България.

С какво доприносил за България бележит държавници, промени в живота и трудовата дейност през XIX в.

Назова по избор два официални и два бележити български писатели. Разказват как ги прочути в твоята семейство или в училище.

- ✓ Припомняне на понятията и уменията от 3. клас,
 - ✓ правилата за: описване на природни и исторически обекти,
 - ✓ за ориентиране във времето, вековете с арабски и римски цифри
- Ви дават възможност да надграждате, а на децата – да упражняват уменията си и винаги да имат пред очите си указанията за справка.**

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИЦИ: ОТЛИЧНО ОНАГЛЕДЯВАНЕ

И в двата обновени учебника:

Големи карти на природните области на две страници

Ви позволяват да обучавате ефективно и да възлагате разнообразни задачи, а учениците – да работят активно в час и у дома, дори когато не разполагат с учебен атлас.

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИЦИ: ОТЛИЧНО ОНАГЛЕДЯВАНЕ

У СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ (XIX – НАЧАЛОТО НА XXI в.)

21. СЪЕДИНЕНИЕТО ПРАВИ СИЛАТА

• Писана джиповка на Княжество България (1878 г.)

• Источна Русия
Источна Княжество България оставал около два милиона жители. На Балканския полуостров западната част съставя автономна юмската област) на юг от Балкана е главен град Пловдив. Наред с Источна Русия. В нея жилици различни етнически общности: български, турски, юмски, румини др. Най-многобройни били българите, сред които се зародиля идея за съединение с Княжество.

• Съединението (1885)
На 6 септември 1885 г. български редовници предприели държавно въстание, без съгласие на издатите сили община в Пловдив председанието на Источна Русия към Княжеството. Недоволен от Съединението, Кралство Сърбия обявило война на България. Малката българска войска победила опонента сръбска армия. Дипломатите убедили Европа, че обединеното княжество трябва да се запази. Под натиска на Русия княз Александър I се отказал от престола. Съединението било възстановено с одобрение на княз княз Фердинанд Саво Кобург Готски (1887). Той назначил за министър-председател Стоян Стаблевски.

• Магистративата на съединена България
Със змеи от западни банки правителствата помагали на български и европейски предприемачи да открият фабрики. Шестте ик вид линия свързали големите градове, отворили път към външните пазари. Продължило обединението на образованието и културата. Все повече младежи настъпили в чужбина. През 1888 г. отворила врати първото Висше училище. Добрият отношения между Стаблевски и сръбски заместители българите, останали в Османската империя, да отворили училища в мюсюлмански райони.

• В началото на XX в. България придобила собствена рожба в Европа. С пораснала самостоятелност на 22 септември 1908 г. княз Фердинанд обявил Независимостта на България от Османската империя. Князът бил провъзгласен за цар на българите.

Славейко Стефанов, министър-председател (1887 – 1894)

52

10. Началото на средновековна България

Има наречен в Европа, Славия и Българя
След време на меклостно Римската империя Близ била отслабена от нашествията на различни народи. Градът Рим бил превзет (476 г.). Европа започнала да западната част на империята се разпада на части държави. Тези големи промени дали начало на Средновековието. В огромните земелни империи участвали и славяните и древните българя. Монгобрий-ни славянски племена се настъпили на север от р. Дунав и съединение с Источната Римска империя (Византия). В началото на XI в. те започнали да превземат земята в една или няколко части владения Балканския полуостров. Българите се появяли в Европа от Азия през IX в. и станали селяни на Балкана. На север от Черво море през VII в. княз Кубрат обединил част от племената на „Старата велика България“ първата столицата в писаните извори българска държава.

ИМАЛО НА ДРУМАСКА ПЛАНЕТА – АНА БУЛАРИЕ
Към средата на VII в. „Древна България“ се разширила, а столицата на княз Кубрат постала към новия змеи. Един от тях – Аспарух, достигнал р. Дунав. Българите победили византийците война и завели змеите до Стара планина (I). През 681 г. византийски сключили мир с Аспарух, а като държавна българска държава. Платил станали условия на завоевана българска и славянски змеи змеи в новата държава, управявани от българските данъци.

БЪЛГАРИ ПЪР КАМЕННИ КРАЯ В ОФИЦИ
В началото на IX в. княз Крум разширил територията и завладял Сердика (дан София) (I). Обединено, император Шахфарук I извел поход срещу България презел Панаевка и аносария. Крумовата война предрешила византийците и Стара планина и им нанесла тежко поражение (811 г.). Княз Крум не само продължил политиката си, но издрожки извършил държавата. Византиците от него писали законна ирания българя и славяни пред централната власт (I).

Смък на Крум – княз Свирел, сключил турско мир с Византия (I). Тези каменни плетени нов държавя и Панаевка и крепости по р. Дунав. Да за укрепил държавното единство, той превзел самопримането на славянските племена. Територията била разширена на обикнове, чиего управяване бил лично отговорен пред властелите (I). В средата на IX в. България станала силна и стабилна държава. Религия и в средновековна Европа паразитна.

В Источна Русия триста змеи – български, турски, гречески – били разнородни.

В Княжество (Църквата) българя юмски десетки змеи ерци и арменци. Те били сред най-образованите граждани. Имали свои учебници и културни книги. Българският език бил официален и обикновен за всички граждани.

Етническите общности са големи групи от хора с различни езици, шманци, обичаи, култури.

Възникнала политична община връзките между държавите (политически, търговски, културни и др.).

Цар Фердинанд провозгласил от името на рожба на княз Пересек или Писане. Заменил на владения арменците.

Цар Фердинанд I минал рожба на княз Пересек или Писане. Заменил на владения арменците.

53

10. Началото на средновековна България

Има наречен в Европа, Славия и Българя

Древна България

Княз Крум е славянски с

Древна България

Княз Крум е славянски с

Българска държава от средата на IX в.

Почему за...

- Българя в ней старата етническа държавна единство от осемнадесетте си държави с това змеи.
- Свита от, на края VII в., при княз Борен, настъпили на Аспарух, бил князот Магистратива князот – сличен на славян на българската държава.
- Крумовата война била нахвърлила срещу краищата, гълката, князота, разединеността.
- Многобройни промени сключили войни победи и строили в около 300 каменни църкви.

Княз на Западна Русия империя | **Княз Криван (845 - 866)** | **Княз Анастас (868 - 871)** | **Княз Свирел (874 - 893)**

Помислите, проучете, споделете

- Как била съединена българската държава на р. Дунав а края на VII в.?
- Коя е връзката между „Старата велика България“ и „Древна България“?
- С какви действия изградилте Крум и Свирел укрепил държавата?
- Проучете как се променило отношенията между България и Византия до средата на IX в.
- Проучи има ли в твоего околеди учители, учащици с имена на български князеи.

✔ На новите понятия с обяснения във всяка тема

✔ Историческата карта и линия на времето в темите за миналото

✔ По-едри, информативни и подходящи за възрастта илюстрации

Ви позволяват да обяснявате нагледно и достъпно, а на децата – да усвояват праейно и да осмислят темите за миналото.

ОБНОВЕНИТЕ УЧЕБНИЦИ: МЕТОДИЧЕСКА ПРИЕМСТВЕННОСТ

Природният парк „Русенски Лом“

Природният парк „Русенски Лом“ съхранява прекрасна картина на живописната природа в Дунавската равнина: дълбоки долини, скали с причудливи форми, гори, умишлани за пака Гропи.

Учените и любителите почитат на мората от равнината – земята се обработва със съвременни машини, папоза се пресушават, асти месат; сивокави пречарата унищожават вредителите; създават се нови сортове растения и породи селскостопански животни.

1 Научи се да разказваш за всяка природна област, като отговориш на въпросите:

- Как се намира?
- Кои са природните богатства в нея?
- Кои са трудовите дейности на хората, които живеят там?
- Кои са главните селища?

2 Имаш ли интересни природни обекти?

- Какво замършава природата?
- Обясни защо природата на Дунавската равнина е преобразена.
- Почиства картата на с. 12 – 13 по-големите градове в областта. Прочети интересни новина за някои от тях в Приложение 6 (с. 73).

15

4. Описвам и сравнявам природни области

18

Как се описва природна област?
Изяснява се последващото:

- къде е разположена областта и кои са границите ѝ
- какви са природата и природните богатства (по картата на с. 12 – 13)
- кои са трудовите дейности, свързани с природните богатства (по картата на трудовите области в дясно)
- какви възможности за други природни области
- от какво и застрашават природата – кои дейности замършват и кои са замършителите
- какви защитни мерки взема в областта
- кои са най-големите градове (по картата на трудовите дейности и прилагането).

2 Определи разположението на Дунавската равнина, като използваш пропуснатите думи в текста. Използвай картата на с. 12 – 13. Дунавската равнина е разположена източно в (...) България. На север граничи с (...), а на североизток – със съседни (...). На юг достига (...) област. На запад е ограничена от (...), а на изток – от (...).

3 По същия начин определи разположението на Старопланинската област.

4 Разделете се на две групи и сравнете новоривината на различни части на картата и снимките.

Първа група сравнява западната и източната част на Дунавската равнина.

Втората група сравнява Пребългарска и Стара планина.

5 Прочети стихотворението от Ран Босилек. Помисли и запиши в тетрадката си кои природни богатства на планината е възникнал новият всеки ден.

Изясни как всичко от тях поддържа прилагането. Например: буюн зелени – високи гори.

*Облаки, гори, облаци
полюве буюн зелени,
полюве води студени,
полюве кристални лозяни,
полюве врески засаени,
полюве сивири сърдати,
полюве тесни крътали,
полюве бурливи планини,
планини и въздушни?*

6 Как се описват границите на природна област

Обредите се последващото:

- в коя част на България се намира (по картата на с. 12 – 13)
- с кои области или държавна граница на север, юг, изток, запад (по картата на с. 12 – 13).

7 Как се описва обект по снимка

Изяснява се последващото:

- къде се намира обектът
- кой и от кого е създаден
- какво представлява, как изглежда
- за какво и използван в момента
- е какво и ценен като културно наследство.

8 Определи на трояшкия, бургаски и рибарски цивилизации

Трояшкия

Бургаски

Рибарски

9 Помисли, проучи, сподели

- Разкажи за грима древни цивилизации: къде възникнали и се разпростри, какво създали на територията на днешна България. Използвай снимките и разказите.
- Потърси в урбис примери за обущането вкоди траки, елени и римляни.
- Прочети има ли наследство от траки, елени и римляни във или близо до селището ти.
- Ако трябва да направиш музей на древните цивилизации в днешна България, какво би включил в него? Защо?

19

1 Снимка на Бургаския археологически обект (Олимия и до олимпийски стадион) наместител.

2 Снимка на Бургаския старинен музей.

3 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

4 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

5 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

6 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

7 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

8 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

9 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

10 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

11 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

12 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

13 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

14 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

15 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

16 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

17 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

18 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

19 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

20 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

21 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

22 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

23 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

24 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

25 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

26 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

27 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

28 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

29 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

30 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

31 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

32 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

33 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

34 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

35 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

36 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

37 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

38 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

39 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

40 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

41 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

42 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

43 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

44 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

45 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

46 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

47 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

48 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

49 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

50 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

51 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

52 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

53 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

54 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

55 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

56 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

57 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

58 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

59 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

60 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

61 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

62 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

63 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

64 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

65 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

66 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

67 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

68 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

69 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

70 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

71 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

72 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

73 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

74 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

75 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

76 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

77 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

78 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

79 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

80 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

81 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

82 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

83 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

84 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

85 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

86 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

87 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

88 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

89 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

90 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

91 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

92 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

93 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

94 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

95 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

96 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

97 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

98 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

99 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

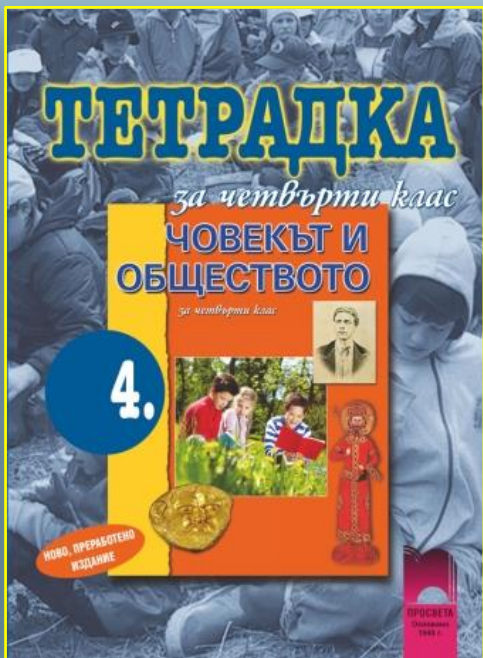
100 Снимка на археологическия музей в Стара Тракия.

- ✓ Ясни и кратки указания за новите умения в 4. клас
- ✓ за описване на: природни области и исторически обекти
- ✓ и за поставяне на събития във времето

Ви улесняват в развиването на познавателни умения, а учениците – в разбирането и осмислянето на съдържанието.

УЧЕБНИТЕ ТЕТРАДКИ: ТЕСТОВЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА НВО

- ✓ По-малко на брой, но по-прецизни и достъпни задачи по теми
- ✓ Тестове върху всички раздели по формата на външното оценяване за системна подготовка на всяко дете

България, Природни области (тест)

16

1. Кога е създадена България?
А) след отсукането, отградата от всички страни в вода
Б) след отсукането най-големия част на земята суша.
В) след от земята суша, отградата от три страни в вода

2. В кои природни области до кои континенти се намират България?
А) Азия и Африка
Б) Азия и Северна Америка
В) Африка и Южна Америка

3. В кои част на Балканския полуостров е разположена България?
А) в западната
Б) в южната
В) в източната

4. Как България се свързва със страни от всички континенти?
А) по суша
Б) по море
В) по р. Дунав

5. Как две основни земи се отнасят за източната България?
А) А
Б) Б
В) В

6. Как свързани с варни?
А) Селската гримия на България и източна Европа
Б) На запад България граничи с Румелия и Сърбия
В) Главни селища на България са София и Варна

7. Названията на природни области на континентална Европа.
1 - Дунавска равнина
2 - Черноморско крайбрежие
3 - Сърбоманска област
4 - Прованска област
5 - Рио-Родонска област

8. Как природна област е затта само от равнинна земя в източната?
А) Дунавска равнина
Б) Прованска област
В) Рио-Родонска област

9. Как от в източните области се намират в Прованска област?
А) Забриване, р. Витра, гр. Нион
Б) Витра, р. Тулуза, гр. Стара Загора
В) Селското-Източното мост, р. Арда, гр. Силиби

10. Как природни области разположат в най-източната източната земя?
А) Дунавска равнина и Прованска област
Б) Сърбоманска област и Черноморско крайбрежие
В) Рио-Родонска област и Прованска област

11. В кои природни области горите и водите са най-значимите природни богатства?
А) в Дунавска равнина и в Прованска област
Б) в Черноморско крайбрежие и в Сърбоманска област
В) в Сърбоманска област и в Рио-Родонска област

12. В кои природна област заместителна територията загат най-близката земя?
А) Дунавска равнина и Черноморско крайбрежие
Б) Сърбоманска област и Рио-Родонска област
В) Прованска област и Рио-Родонска област

13. Как свързани с варни?
А) Селската гримия на България и източна Европа
Б) На запад България граничи с Румелия и Сърбия
В) Главни селища на България са София и Варна

14. Как свързани с варни?
А) Селската гримия на България и източна Европа
Б) На запад България граничи с Румелия и Сърбия
В) Главни селища на България са София и Варна

15. Как природни области са най-богати на минерални води?
А) Дунавска равнина и Черноморско крайбрежие
Б) Сърбоманска област и Рио-Родонска област
В) Прованска област и Рио-Родонска област

16. Как свързани с варни?
А) Сърбоманска област и Черноморско крайбрежие
Б) Най-много ВЕЗ са покривани в Дунавска равнина.
В) Най-много туристи посещават Черноморско крайбрежие.

17. За кои природни области са характерни следните черти?
Обширни минерални води, джелезрудни и оловни рудници, преобладаващ ТЕЕЗ, най-високо население
А) Рио-Родонска област и Черноморско крайбрежие
Б) Дунавска равнина и Прованска област
В) Сърбоманска област и Дунавска равнина

18. С кои планини на картата са означени Пирин, р. Марна и гр. Варна?
А) 2, 4, 7
Б) 1, 3, 5
В) 6, 8, 9

19. Попълни липсващото в текста, като избереш верните думи в словосъчетанието.
Водният, водите и водите се намират най-много от преработвателни на _____ Горите са застрашени главно от _____ и от изсушаването им. Дните изпитват се отнасят и _____
Думи в словосъчетанието: тесери, запирателни територии, водените богатства, пълноценни и изостряне, изостряне.

17